

Қазақ поэзиясы аспаныда сөнбес жұлдыз болып қалған қазақтың ұлмы ойшыл шайыры Абай Қунабаевтың 150 жылдық тойы дүнианың көпдеген елдерінде кеңпей пышайланып атырған бір ғақытта бұл салтанат Әмір бойларына да жетіп келді. Ұлмы шайырдың даңқты мерекесіне байланысты ылыми мәкемелер менен жоғары хәм орта арнаулы оқыу орындарында ылыми конференциялар менен әдебиі кешелер откерилип, оның өлмес шығармалары тереңпей үйренішмекте.

Абай рус мектебинде бары-жоғы тек үш жыл ғана білім алды. Лекция, Петербуртта сиясий сүргил болып келген Е. М. Михаэлис деген киши менен болажақ шайыр жақыннаң тапылып алады. Ол тәбият ылыми менен шұғылланышы алым сыпатында да, хақ кеуіл инсан сыпатында да Абайға оғада унап қалады. Бұл киши Абайды Абай болып қәлишесіуіне түпкішылп бұрылыс жасайды. Ол жас шайырға қандай кітапларды, қайсы кітаптың қайсы бапларын оқыу кереклігін үйретеді. Илгериде

қолыпа түскен кітапты қалдырмай оқып береуге шайыр енді Михаэлисті мәсләхәтине мууанып көркем Әдебиятларды, философиялық шығармаларды, Спенсер, Спиноза, Льюж, Дарвин сыяқлы алымдарды оқып үйренді. Соның арқасында дүньялық көз-қарасы қәлишесіп, турмысқа пүткілдей басқапа көз-қарас пенен қарайтуғын инсанға айланды. Қәлемі откпрлесті, шпирлері тереңлесті. Қазақ даласының ұлмы ойшылы, патриоты, дана шайыры болып жетісті. Бүгінгі күнде омы дерлік дүнианың барлық түпкірлері жақынан таныды. Терең мазмұнды дауатлы шығармаларынан суусыланып, оларды бір тілден екінші тілге аударып отырады. Қуласы, Абайды қазақ әдебиятының мәңгілік қуяны десе де болады. Себеби, оның қуяң дұрыпдай тоселген шуақлы шығармалары пүткіл дүньяға кеңнен таралып кеткен. Бұл нурлар миллионларды рухый жақтан нәрлендірмекте. Минс, бүгінгі күнп бизің үлкеміз халқы да Абайдың 150 жыллық торқалы мерекесін кеңпей нышанлап атыр. Илайым, Абай поэзиясынан таралған нурлар бушан былай да дүнья бойлап санар ете берсеп дейміз.

Абай ҚУНАНБАЙ ұлы

ЖҮРЕГИМ, НЕНИ СЕЗЕСЕҢ

Жүрегим, нени сезесен,
Сеннен басқа жан жоқ па?
Дүнианы кеуилим, сезесен,
Сабырлық жоқ па, қой тоқта!

Сезгенінди сездірип,
Жете алмадың ортаққа.
Тири жаннаң бездірип,
Апарсаң қай жаққа?

Досты қайдан табасаң,
Кеңесерге адам жоқ,
Анда мында шабасаң,
Жалғыздықтан жанаң жоқ.

Ақыл айтсаң биреуге,
Шпир ерип, егилің:
Уялмас хақы тилеуге,
Бермесен қалар тоғиліп.

Хақы беріп, тыңдатқан,
Сөз кеуілге қонар ма?
Қулағын сатқан тәңір атқан,
Олдырар ма, оңар ма?

Күйесен, жүрек, күйесен,
Күйгеніңнен не пайда?
Дүньяда нени сүйесен,
Өмір қайда, дос қайда?

Күшиң асырап ипт еттим,
Балтырымды қанатты.
Мылтық атыуды үйреттім.
Мерген болды, өзінди атты.

Мен сөлем жазамаң,
Қарағым, қалқама.
Қайғыңнан азаман,
Барыңшы айта ма?

Күн бойы күтемен,
Келер деп хабарым,
Қайғырмай нетемеп,
Бизде жоқ нәзершің.

Кеуілге жубаныш,
Сен едің баарым,
Сенсіз жоқ қуянып,
Тозады ажарым.

Күн артынан күн туғар.
Бір күн тилыш еткізбес.
Ой артынан ой тууар,
Желте мнисен жеткізбес.

ҚУАҢБАҒЛАР ЖАСЛЫҚҚА

Қуаңбаңлар жаслыққа,
Елірме күлік, мәсликке,

Көзп қайдан жетеді,
Дослық менен қаслыққа?

Құрдастың «қызық» дегеніп
«Сөз екен» деп, ап пыңпа!
Хадалдан тапқан тийинди,
Сал да саңқа қапшыққа!

Қолдағыңды қорғап бил,
«Мал арзан» деп қапшықпа.
Сыпайы жүр де, терең ойла
Кербазланып қапшықпа!

Гез келген жанға бой салма
Қорлық жууымас сақтыққа.
Елпү бесте бізлер де
Сырлас адам таптық па?

Арсыз, қумар болғаңлар,
Апыр-тапыр, шақ-шұққа,
Түспей жүр ме қордың бе,
Жалтақ-жалтақ, таң-туққа!

Аударған:
Меңлибәй ӘБИЛ ұлы.